

Tiivistelmä julkaisusta *Bildung ja demokratia*

Demokratia ja Bildung -määritelmä

Bildung-projektin tuottamassa [Demokratia ja sivistys -julkaisussa](#) käsitellään opetussisältöjä ja menetelmiä, jotka linkittyvät yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskuntien kehitykseen. Demokratiaa ja sivistystä edistävään kasvatukseen sisältyy eettisiä, emotionaalisia ja tieteellisiä näkökulmia.

Sivistykseen pohjaava demokratiakasvatus vahvistaa demokraattisia instituutioita, demokraattisten oikeuksien ymmärtämistä ja käyttämistä sekä niin yksilöiden kuin yhteiskunnan kykyä puuttua epäkohtiin, vastustaa tai edistää muutosta. Demokratiakasvatuksella voidaan suojata eurooppalaisen identiteetin moninaisuutta. Demokraattisten prosessien harjoittelua voidaan sisällyttää kaikkiin toiminnan ja vaikuttamisen tasoihin.

Demokratiakasvatukseen sisältyvät seuraavat demokratian ulottuvuudet:

1. demokraattisten instituutioiden kehittäminen,
2. demokraattisten ja sosiaalisten perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kehittäminen ja
3. demokraattisten vaikuttamis- ja muutosmahdollisuuksien kehittäminen

Aikuiskoulutus on historiallisesti ollut väylä tuottaa ja kehittää tasa-arvoista ja vapauttavaa koulutusta. Aikuiskoulutus on ollut myös paikka osallistaa ihmisiä. Se on paikka, jossa tiedosta voidaan keskustella, sitä voidaan arvioida ja jossa voidaan vaalia kaikille avoimia yhteisöjä (vrt. Freire 1972).

Ylikansalliset organisaatiot ovat keskeisesti muokanneet aikuiskasvatuksesta käytävää keskustelua, sen ydinkäsitteitä, tehtäviä ja roolia. Erityisesti UNESCO, Euroopan neuvosto, Euroopan unioni ja OECD erottuvat keskustelijoina liittyen aikuisten oppimisen ja demokratian tai demokraattisen kehityksen suhteeseen.

Sivistys viittaa sekä yksilöön että yhteiskuntaan. Se tulisi ymmärtää suhteena itseen ja maailmaan. Globaalit ongelmat, kuten pakolaiskriisi, talouskriisit ja ympäristökriisi edellyttävät meiltä moraalisen herkkyyden ja empatiakyvyn kehittämistä globaaliksi kyvykkyudeksi, kyvyksi tuntea, ajatella ja tehdä päätöksiä globaalista näkökulmasta. **Selvityksemme pohjalta näemme, että demokratiakasvatus on mahdollisuus jakaa valtaa valtarakenteilta kansalaisille.** Demokratiakasvatuksen arvopohjana ovat oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja ihmisoikeudet, jotka mahdollistavat kertomustemme, arvojemme ja niissä kulkevan perintömme muotoilemisen yhdessä.

Demokratia ja käsitykset kokonaisvaltaisesta sivistyksestä ja kasvatuksesta on liitetty lukuisiin arkielämän yhteyksiin. Demokratia edellyttää kriittisyyttä ja tietoa instituutioiden toiminnasta sekä

osallistumisen mahdollisuuksista. Koulutusta tarvitaan, jotta voidaan etsiä ratkaisuja ongelmiin, jotka eivät ole yksiselitteisiä ja joille on ominaista erilaiset, myös vastakkaiset mielipiteet.

Esimerkkejä hyvistä käytännöistä

1. Osallistuvat budjetit – Catalonia

Osallistuvalla budjetoinnilla mahdollistetaan kansalaisten suora osallistuminen julkisten budjettien valmisteluun. Kansalaiset otetaan mukaan tarpeiden ja vaatimusten tunnistamiseen, budjettien priorisointiin sekä hallinnon vastuuvollisuuden valvontaan. Lisää tietoa: <http://acefir.cat>

2. Kouluttajien koulutus ja materiaalipankit: Mielettöntä valoa – Suomi

Mielettöntä valoa-hanke julkaisee erilaisia haasteita elämässään kohdanneiden nuorten aikuisten tuottamia mediasisältöjä. Toiminta tapahtuu vertaisryhmissä. Mielettöntä valoa pyrkii motivoimaan ja voimauttamaan niin tekijöitään kuin yleisöään. Lisää tietoa suomeksi ja englanniksi: <https://miele-tontavaloa.fi/>

3. Aikuisten oppiminen ja kurssitarrjonta: kyläyliopisto – Viro

”Kodukant” vahvistaa laaja-alaisia kyläjärjestöjä, jotka edistävät ja koordinoivat toimintaa alueellaan aktivoimalla paikallisyhteisöjä ja kannustamalla niitä organisoitumaan. Lisää tietoa: <https://kodukant.ee/en/>

4. Aikuisten oppiminen ja kurssitarrjonta: Autonome Schule Zurich (ASZ)–Sveitsi

ASZ on itseorganisoitu ja itsenäinen koulu, jossa kaikki tärkeät päätökset tehdään kuukausittaisessa täysistuntotapaamisessa. Jokainen osallistuu tasavertaisesti päätöksentekoon, olipa sitten opettaja, vapaaehtoinen tai osallistuja. Lue lisää: <https://www.bildungfueralle.ch>

Suosituks

Makrotaso: politiikka, kansalaisyhteiskunta jne.

Makrotasoon liittyy demokraattisten oikeuksien ymmärtäminen sekä kyky käyttää niitä, tehdä väliintuloja, vastustaa, ja tehdä muutosta. Tämä ymmärrys täytyy kytkeä käytännölliseen yhteyteen sekä antaa tilaa visioiden muodostamiselle samoin kuin realistiselle valta-asetelmien ja epäoikeudenmukaisuuksien arvioimiselle.

Demokratiaan tulee oppia \ Sivistys on jokaisen oikeus \ Monikansallinen yhteistyö on keskeistä yhdistyneelle Euroopalle

Mesotaso – yhteisö

Yhteisötasoon liittyy se, miten demokratiakasvatus vahvistaa ihmisen toimintaa ja vuorovaikutusta omassa paikallisympäristössä. Tähän voi sisältyä projekteja ja esimerkkejä demokratiakasvatuksen tarjoajista, sitoutumisen tukijoista, verkostojen fasilitoijista, mutta myös politiikan ja kansalaisjärjestöjen palveluntarjoajista.

Yhteisön voima on mittaamaton \ Aikuiskasvatuksen tulee auttaa meitä määrittelemään rooliamme kansalaisina \ Miten demokraattisia aikuiskoulutusorganisaatiot ovat?

Mikrotaso – kurssit

Mikrotasoon kuuluu opettajien ja kouluttajien käyttämät menetelmät ja opetuksen sisällöt, jotka huomioivat oppijoiden elämäntilanteen, esimerkiksi heidän yksilölliset kiinnostuksen kohteensa, tarpeensa ja halukkuutensa osallistua poliittisiin prosesseihin.

Demokratiakasvatuksessa tulee huomioida yksilöiden kiinnostukset ja tarpeet \ Demokratiaa voi harjoitella luokkahuoneessa